

Metodologija / Methodology

Uporabnost metode fokusnih skupin pri prilagoditvi vprašalnika v slovenščino

Eva Boštjančič¹, Urša Belak¹ in Boyd Johnson²

¹Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

²Indiana Wesleyan University, USA

Kontakt: eva.bostjancic@ff.uni-lj.si

V znanosti se kaže potreba po sistematičnem raziskovanju kulturne inteligentnosti, katere koncept se je prvič pojavil leta 2003 in je definirana kot sposobnost za učinkovito delovanje v medkulturnem kontekstu. Kljub temu, da nekateri raziskovalci domnevajo, da so lahko vprašalniki o kulturnih značilnostih, v našem primeru gre za Vprašalnik kulturne inteligentnosti (CQS), uporabljeni kjerkoli, ne glede na to, kje so bili razviti, pa drugi opozarjajo, da so koncepti in teorije prenosljivi le v kulturah, kjer so kulturne norme in vrednote podobne. Da bi zmanjšali razlike med ameriško in evropsko kulturo, smo v procesu prevajanja vprašalnika uporabili metodo fokusnih skupin, s pomočjo katere smo dobili dodatne informacije, ki so nam pomagale pri oblikovanju dokončne oblike vprašalnika. Fokusne skupine predstavljajo kvalitativen način zbiranja podatkov in sodijo med nestandardizirane, manj strukturirane tehnike. Uporabljamo jih za globinski vpogled v raziskovalni problem, saj lahko z njimi odkrivamo stališča, mnenja in utemeljitve o nekaterih pojavih. Udeleženci so lahko zbrani na podlagi neke skupne lastnosti, kot sta v našem primeru mestna in ruralna skupina, povezane s temo fokus skupin oz. z raziskovalnim vprašanjem. Prvo fazo prevoda vprašalnika smo izvedli po naslednjih korakih – dvojni prevod s prevajalsko agencijo, sledila je pilotna študija ter začetna analiza vprašalnika, ki je pokazala potrebo po nadaljevanju postopka prevoda z uporabo fokus skupin. Razprava v dveh fokusnih skupinah, v posamezni je sodelovalo 10 udeležencev, je pomagala opredeliti razumevanje vprašanja medkulturne interakcije pri udeležencih, kakor tudi spoznati njihove razlage posameznih postavk pri vprašalniku CQS. Za analizo skupinske razprave smo uporabila pristop »dolge mize« (Krueger in Casey, 2000). Pri tem smo uporabili rezanje, sortiranje in urejanje skozi primerjanje ter razlikovanje. Pri opisih smo opazovali frekvenco pojavnosti, specifičnost, čustveni naboj ter ekstenzitetno odgovorov. Za podprepitev ugotovitev smo uporabili tudi citate udeležencev ter na koncu vprašalnik CQS dopolnili v skladu z dobljenimi rezultati. Pričujoča raziskava je pomagala določiti posebnosti pri zaznavi vprašalnika na slovenskem vzorcu. Potrdili smo, da na dojetje vprašalnika in posameznih postavk vplivajo različni geografski, ideološki, socialni, kulturni in psihološki dejavniki. Prepoznali smo ovire teh zaznav, opredelili posebnosti dojetja vprašalnika pri Slovencih v zvezi z medkulturno interakcijo ter na osnovi zbranih informacij oblikovali končno verzijo vprašalnika.

Kako točkovati naloge izbirnega tipa?

Gregor Sočan

Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Kontakt: gregor.socan@ff.uni-lj.si

Kadar pri točkovanju nalog izbirnega tipa samo preštejemo pravilne odgovore, s tem zanemarimo del informacije, ki jo vsebujejo odgovori preizkušancev. Z uteževanjem odgovorov (glede na empirično ocenjeno stopnjo pravilnosti izbrane odgovorne opcije) bi načeloma lahko izboljšali merske lastnosti testnega dosežka. Predstavil bom izsledke simulacijske raziskave, v kateri sem preverjal učinek navodil, stopnje (ne)pravilnosti distraktorjev, dolžine testa in velikosti kalibracijskega vzorca na korelacijo med testnimi dosežki in resnično vrednostjo merjene lastnosti pri petih načinih točkovanja testa (število pravih odgovorov, klasični popravek za ugibanje, dve različici korelacijskih uteži in korespondenčno analizo). Rezultati so pokazali, da dobimo z uporabo točkovanja z uteževanjem v nekaterih pogojih opazno bolj veljavne testne dosežke kot s klasičnim točkovanjem, pri čemer pa se preprostejši sistemi določanja uteži obnesejo bistveno bolje od bolj kompleksnih. Rezultati kažejo tudi na velik pomen navodil za preizkušance. Ob koncu bom podal nekaj praktičnih priporočil za sestavljalce testov.

Recipročni altruizem, osebnost in psihologija etike: vloga zapornikove dileme v psihološkem ocenjevanju

Mark Bračič in Valentin Bucik

Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Kontakt: mark.bracic@gmail.com

Namen študije je bilo ugotoviti, kako se glavne osebnostne dimenzije po Eysencku in stališča do aktualnih družbenih vprašanj povezujejo s pripravljenostjo za sodelovanje v situacijah ponovljene zapornikove dileme. Poleg tega smo želeli izpostaviti in opisati možne načine uporabe zapornikove dileme v namene psihološkega raziskovanja, podrobneje opisati relevantna področja teorije iger za psihologijo in družbene vede na splošno ter povezati že obstoječe interpretacije odločanja v sorodnih situacijah z lastnimi iztočnicami. Na vzorcu 168 študentk in študentov psihologije sem ugotovil, da udeleženci v veliki večini v začetem nizu ponovljene zapornikove dileme izbirajo sodelovalno opcijo. V odnosu do računalniške strategije se začetna izbira naključne strategije izkaže kot pomembna za spodbujanje sodelovalnih izbir pri udeležencih. V kolikor naključni algoritem začne sodelovalno, obstaja večja verjetnost, da bo med celotno preizkušnjo udeleženec pogosteje izbral sodelovalno možnost. Izkaže se, da so udeleženci enoznačni strategiji igranja ponovljene zapornikove dileme dobro prepoznali in svoje odgovore ustrezno prilagajali, da bi se izognili velikim izgubam. V primeru strategije, ki nikoli ne sodeluje, so tudi udeleženci